

Magyarország Alkotmánybírósága
1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

Ügyszám: IV/2074-5/2020.

Tárgy: alkotmányjogi panasz
a Pécsi Törvényszék 7.K.700.157/2020/5. számú ítéletével szemben

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG			
Ügyszám:	IV/ 0 2 0 7 4 - 4 / 2020		
Érkezett:	2021 MÁRC 16.		
Példány:	1	Kezelőiroda:	
Melléklet:	16 db		

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott Váczi Ügyvédi Iroda

_____ mellékelten csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő:

Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Pécsi Törvényszék 7.K.700.157/2020/5. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét és azt az Abtv. 43. § (1) bekezdés alapján semmisítse meg, mivel az ítélet sérti az Alaptörvény **XVI. cikk (1)** bekezdésében, az Alaptörvény **II. cikk**ben, valamint az Alaptörvény **XXVIII. cikk (1)** bekezdésében deklarált jogokat.

Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 61. § (1) bekezdés a) pontjára – az alkotmányjogi panaszban támadott döntés végrehajtását az eljárás befejezéséig felfüggeszteni szíveskedjen!

Az Abtv. 52. § (5) bekezdésére és 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II. 27.) Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel kijelentem, hogy a jelen alkotmánybírósági ügyben előterjesztett alkotmányjogi panasz indítványomban szereplő személyes adatok nyilvánosságra hozatalához nem járulok hozzá.

Indokolás:

1. A tényállás összegzése, pertörténet

Indítványozó 2017. december 13. napján kérelmet terjesztett elő a Baranya Megyei Kormányhivatal _____ Járási Hivatalához gyermekük kk. _____ életkorhoz kötötten kötelező védőoltások alóli mentesítése érdekében. Ehhez a kérelemhez csatolták _____ orvos 2017. augusztus 8. napján kelt véleményét.

A Baranya Megyei Kormányhivatal _____ Járási Hivatala 2018. január 19. napján kelt, BA-03/NEO/00092-3/2018. számú határozatával a kötelező védőoltások alóli mentesítéshez nem járult hozzá, arra hivatkozással, hogy a kérelemhez nem került csatolásra a gyermek kezelőorvosának szakvéleménye. _____ belgyógyász szakorvos véleménye pedig a vonatkozó törvényi rendelkezések szerint nem felel meg a kritériumoknak.

Indítványozó a határozat ellen 2018. február 19. napján fellebbezést terjesztett elő, melyben hivatkozott arra, hogy az elsőfokú hatóság a hiánypótlás körében nem hívta fel őt a kezelőorvos véleményének beszerzésére. Előadta, hogy a gyermek kezelőorvosának véleményét beszerzte a mentesítés érdekében, aki a csatolt iratban kifejtette, hogy _____ t _____ véleményével egyetért. A fellebbezéshez csatolta _____ háziorvos véleményét. Kérte Indítványozó, hogy a másodfokú hatóság az elsőfokú hatóság határozatát helyezze hatályon kívül és a kötelező védőoltások alóli mentesítési kérelmének adjon helyt a csatolt orvosi dokumentáció alapján.

A Baranya Megyei Kormányhivatal, mint másodfokú hatóság 2018. május 14. napján kelt, BA/NEF/00436-3/2018. számú határozatával az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta. A másodfokú hatóság indokolása szerint a törvényes képviselők által benyújtott kezelőorvosi véleményben nem szerepel semmilyen konkrét betegség, egészségügyi állapot, mely a mentességet indokolná. A háziorvos genetikai kockázatot említ, amelyet alátámasztani nem tud. Erre tekintettel elrendelte a másodfokú hatóság, hogy a törvényes képviselők jelenjenek meg gyermekükkel [REDAKT] megyei védőoltási tanácsadónál, amely azonban nem történt meg.

A másodfokú határozattal szemben Indítványozó kereseti kérelmet terjesztett elő a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 2018. június 28. napján. Ebben kérte a másodfokú határozat hatályon kívül helyezését arra hivatkozva, hogy a hatályos törvények alapján az oltások végrehajthatóságának eldöntése kizárólag a kezelőorvos hatáskörébe tartozik. Előadta, hogy az orvosok a családban előforduló oltási szövődményekre, valamint a gyermek BCG-re adott reakciójára tekintettel látták indokoltnak a védőoltás alóli mentesítést. A hatóságnak oltási tanácsadói vélemény hiányában a rendelkezésre álló adatok alapján kellett volna döntenie. Az adatok alapján pedig megállapítható, hogy két orvos is javasolta a védőoltás alóli mentesítést.

A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2018. november 27. napján kelt, 7.K.27.462/2018/11. számú ítéletével az első- és másodfokú határozatokat visszamenőleges hatállyal megsemmisítette, és az elsőfokú közigazgatási szervet új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára kötelezte. A bíróság a per során észlelte, hogy sem az alperes, sem pedig az elsőfokú hatóság nem vonta be a megelőző eljárásba ügyfélként a gyermek háziorvosát. Mindez a bíróság szerint olyan lényeges eljárás szabálysértés, amelynek jogkövetkezménye csak a vitatott közigazgatási cselekmény megsemmisítése lehet.

A megismételt eljárásban a Baranya Megyei Kormányhivatal [REDAKT] Járási Hivatala az Indítványozó kérelmét 2019. március 21. napján kelt, BA-03/NEO/00129-19/2019. számú határozatával ismételten elutasította. Az eljárásba bevonásra került a gyermek háziorvosa, aki a véleményében megfogalmazott álláspontját fenntartotta, továbbra is csatlakozott [REDAKT] szakorvos véleményéhez. A hatóság álláspontja szerint a szakvélemény nem tartalmaz olyan betegséget vagy állapotot, amely alapján indokolt lenne a gyermek védőoltások alóli mentesítése. Megállapította a hatóság továbbá, hogy [REDAKT] működési engedéllyel nem rendelkezik.

Az elsőfokú hatóság döntése ellen az Indítványozó 2019. április 20. napján fellebbezést terjesztett elő. Álláspontja szerint a mentesítési feltételek hiányát iratellenesen, a bizonyítékok törvénysértő kizárásával állapította meg. Több szempontból nem vette figyelembe a szakorvosok véleményét, ezért a határozatban jogszabályellenes következtetések kerültek megállapításra. Hivatkozott arra, hogy az orvosi szakvélemény alapján a gyermek jó egészségi állapotban van, amelyet egy védőoltás várhatóan károsan befolyásolna figyelemmel a BCG utáni reakciókra, valamint a családban előforduló oltás utáni szövődményekre tekintettel.

A Baranya Megyei Kormányhivatal 2019. június 20. napján kelt, BA/NEF/00559-7/2019. számú határozatával az elsőfokú hatóság megismételt eljárásban kelt határozatát helybenhagyta. A másodfokú eljárásban független orvos került felkérésre, hogy az eljárással kapcsolatos orvosi dokumentációt áttanulmányozza. Megállapította, hogy a kezelőorvos nyilatkozatában leírtakat bármilyen módon igazoló dokumentáció vagy igazolás nem került csatolásra. A szakvélemény alapján a kezelőorvos nyilatkozata szakmailag kifogásolható, nem lehet alapja a védőoltások alóli mentesítésnek.

A másodfokú határozat ellen Indítványozó 2019. augusztus 1. napján kereseti kérelmet terjesztett elő a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon. Ebben előadta, hogy a hatósági eljárások teljes mértékben figyelmen kívül hagyták a törvényi rendelkezéseket, valamint a szakorvosi véleményeket is. Csatoltak továbbá egy osztrák szakértő véleményét, aki az oltások beadását egyáltalán nem javasolta. Ezután Indítványozó 2019. szeptember 24. napján további észrevételeket és kereset-kiegészítést csatolt, majd 2020. május 24. napján összefoglaló nyilatkozatot. Előadta, hogy a korábban csatolt orvosi szakvélemények leírták, hogy a gyermek egészségét a védőoltás várhatóan károsan befolyásolná, és ennek megcáfolását, azaz, hogy a gyermek biztonságga oltható alperes nem támasztotta alá, az oltás beadása utáni szövődményekért nem tudja vállalni a felelősséget. Az oltási szövődmények nem befolyásolhatók, szövődmények kialakulását ismert vagy ismeretlen hajlamosító tényezők egyaránt elősegíthetik, ám a hajlamosító tényezők többsége nem ismert, így az oltási szövődmények biztonságga nem kerülhetők el, de az ismert és az oltás ellenjavallatait képező hajlamosító tényezők figyelembevételével számuk jelentősen csökkenthető.

A Pécsi Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 2020. május 26. napján kelt, 7.K.700.157/2020/5. számú ítéletével Indítványozó keresetét elutasította. A bíróság kiemelte, hogy arra nincsen törvényes lehetőség, hogy a jogszabályok által kötelezően előírt védőoltások beadásának szükségességét vizsgálja, illetve a jogszabályi rendelkezésekkel szemben megállapítsa, hogy egyes védőoltások beadásától el lehet-e tekinteni. A hatóságnak nem csak azt kell vizsgálnia, hogy a mentesítéshez szükséges szakvélemény a szakvéleményadásra jogosult kezelőorvostól származik, hanem azt is, hogy a szakvélemény a velem szemben támasztott jogszabályi követelményeknek megfelel-e.

Amennyiben arra a megállapításra jut a hatóság, hogy a felperesek által csatolt szakvélemény ezen követelményeknek nem felel meg, a mentesítés iránti kérelem elutasításának van helye. Az eljárásban a bíróság perbe lépésre hívta fel a kezelőorvost, aki ennek eleget is tett. Ezután egy új, bővített szakvéleményt terjesztett elő, melyben kitért a független szakorvos véleményére is. A szakvéleményben ezen felül eredeti álláspontját fenntartotta, azonban a bíróság ezt teljes mértékben figyelmen kívül hagyta.

A bíróság ítélete ellen Indítványozó 2020. július 31. napján felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Ebben teljes mértékben vitatta az elsőfokú bíróság álláspontját, mivel szerinte a bizonyítékok nem lettek az eljárásban megfelelően értékelve, ezért alakulhatott ki az a helyzet, hogy a mentesítés iránti kérelem elutasítása tárgyában a bíróság hatályaiban fenntartotta a másodfokú hatósági határozatot.

A Kúria 2020. november 4. napján kelt, Kfv.II.37.775/2020/4. számú végzésével Indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta, mivel megállapításra került, hogy a befogadás törvényi feltételei nem állnak fenn. Így tehát a Kúria érdemben nem foglalkozott az eljárásban korábban keletkező jogsérelmekkel.

Indítványozó 2020. november 19. napján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyre a T. Alkotmánybíróság 2021. február 9. napján hiánypótlásra hívta fel.

2. A megtámadott ítélet jogerős volta

A Pécsi Törvényszék ítéletével szemben felülvizsgálati kérelemnek volt helye, amelyet Indítványozó előterjesztett a Kúriára, ahol azonban annak befogadhatóságának elutasításáról döntöttek. Éppen ezért a Pécsi Törvényszék ítélete jogerősnek minősül a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. 358. § (2) bekezdése értelmében, miszerint: „Az a határozat, amely ellen nincs helye fellebbezésnek, a kihirdetésével emelkedik jogerőre.” Az Abtv. 27. § b) pontjában szereplő befogadhatósági feltétel – „az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette” – teljesül.

Tájékoztatom a T. Alkotmánybíróságot arról, hogy az ügyben más rendkívüli jogorvoslati eljárás – perújítás, jogorvoslat a törvényesség érdekében – kezdeményezésére nem került sor.

Indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott döntésére, azonban az érdemben jogi indokolást nem tartalmaz, ezért az alkotmányjogi panasz csak a Pécsi Törvényszék jogerős döntése ellen irányul.

3. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitva álló határidő betartása

Előadom, hogy a fejlécben található ügyszám alatt alkotmányjogi panaszt terjesztettem elő. Ennélfogva az indítvány benyújtására az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt követelménynek – „[a]z alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül [...] lehet írásban benyújtani” – az alkotmányjogi panasz megfelel.

Jelen alkotmányjogi panaszt a hiánypótlási felhívásban szereplő 30 napos határidőn belül, – figyelemmel a T. Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívására – egységes szerkezetbe foglalva terjesztem elő, elhagyva a korábbi beadványban foglaltakat.

Indítványozó az eljárásban minden jogorvoslati lehetőséget kimerített, így a 60 napos határidőt a Kúria elutasító végzésétől kell számítani.

4. Az indítványozó közvetlen érintettsége

Indítványozó az alkotmányjogi panasszal megtámadott jogerős ítélet felperese volt, akinek személyét a Pécsi Törvényszék döntése közvetlenül érintette.

5. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelme

5.1. Gyermeknek testi, lelki és erkölcsi fejlődéséhez való jog

Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése szerint:

„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonosságához való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.”

Nem kétséges, hogy ez az alkotmányi rendelkezés a gyermeket és annak jelzett jogait, valamint a család, az állam és a társadalom kapcsolódó kötelességeit alkotmányi alapértékeknek minősíti. Mivel a gyermekjogok alapján legalább hárompólusú jogviszony jön létre, e jogviszony alanyai, illetve ezek alkotmányos erőfeszítései is alapértékeknek tekintendők. Jelentős jogi alapértékek továbbá a nemzetközi, a szupranacionális és nemzeti jogi alapszabványokban meghatározott célok, feladatok és alapelvek, illetve azok a (közhatalmi és egyéb) szervezetek, szervek is, amelyek e célok és feladatok megvalósítására, érvényesítésre és oltalmára hivatottak.

Az Alkotmánybíróság több határozatában is rögzítette, hogy a gyermeknek a védelemhez és gondoskodáshoz való joga speciális szerkezetű és több pólusú: jogosultja a gyermek, míg kötelezettje elsődlegesen a család (a szülők), másodlagosan pedig - kiegészítő, illetve pótló jelleggel - az állam.¹

A gyermeket megilletik az alapjogok, amelyeket – mint mindenki más – azokkal a feltételekkel gyakorolhat, amelyeket az egyes jogterületek számára előírnak. Ahol a törvények nem szabályozzák a gyermekek joggyakorlását, az Alkotmány alapján esetről esetre kell meghatározni, hogy mely alapjogot, milyen vonatkozásban gyakorolhat maga, illetve ki gyakorolja azt a gyermek nevében és érdekében, avagy esetleg a gyermek az alapjog gyakorlásának egyes területeiről nem zárható-e ki teljesen. A gyermekjogok gyakorlása során figyelmet kell fordítani arra a sajátosságra, amely szerint a (személyes) joggyakorlás lehetősége a következményeket átfogó döntési képesség kibontakozásával együtt – azaz a növekvő korról – egyre szélesebb.²

„Elsősorban a szülők (gondviselők) jogosultak arra, hogy döntsenek a gyermekeik testi és szellemi fejlődésével kapcsolatos kérdésekben. A szülők választhatnak egészségügyi szolgáltatót, oktatási intézményt, ők dönthetnek arról, hogy milyen világnézeti nevelésben részesüljenek gyermekeik. Az egyes egészségügyi ellátások, a lehetséges alternatívák között is a szülők döntenek. Az állam Alkotmányból fakadó kötelessége, hogy kizárólag olyan betegségek megelőzésére írjon elő oltási kötelezettséget, amelyek esetében az feltétlenül indokolt, és a gyermekek csak olyan védőoltásokat kapjanak, amelyek a lehető legkisebb egészségügyi kockázattal járnak.”³

5.2. Emberi méltósághoz való jog

Az Alaptörvény II. cikk szerint:

„Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánnyal összefüggésben megállapította, hogy az életkorhoz kötötten kötelező védőoltások kifogásolt rendszerének alkotmányossági vizsgálatakor abból kell kiindulni, hogy az egészségügyi beavatkozások az Alkotmányban elismert alapvető jogok közül az emberi méltósághoz való joggal állnak a legszorosabb összefüggésben. A 8/1990. (IV. 23.) AB határozat kimondta, hogy az általános személyiségi jog anyajog, azaz olyan szubszidiárius alapjog, amelyet mind az Alkotmánybíróság, mind a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható.⁴

Az Alkotmánybíróság 36/2000. (X. 27.) határozatában kimondta, hogy az emberi méltósághoz való jogból következően a betegek jogai közé tartozik az egészségügyi beavatkozásokba való beleegyezés és az ellátás visszautasításának joga. *„Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az egészségügyi ellátás során szükséges beavatkozásokba való beleegyezés, illetve annak visszautasítása a személyiségi jogok gyakorlásától elválaszthatatlan.”⁵*

Az Alkotmánybíróság több döntésében megerősítette, hogy az egyéni kockázatvállalás és az emberi méltósághoz való jog egymással összefüggésben is értelmezhető. Eszerint önmagának mindenki árthat és vállalhat kockázatot, ha képes a felelős döntésre. A nagykorú személyeknek a jog be nem avatkozása széles lehetőséget ad, és az általános személyiségi jogból folyó jog az önmeghatározásra és cselekvési szabadságra garantálja ezt a lehetőséget.⁶

A kialakult Alkotmánybírósági gyakorlat szerint a személy döntésképeségének meghatározó jelentősége van abban a tekintetben, hogy gyakorolni tudja-e az önrendelkezéshez való jogot.

¹ 18/2020. (VII. 21.) AB határozat

² 21/1996. (V. 17.) AB határozat

³ 39/2007. (VI. 20.) AB határozat

⁴ 39/2007. (VI. 20.) AB határozat

⁵ ABH 2000.241.

⁶ 21/1996. (V. 17.) AB határozat

Az emberi méltósághoz való jognak nem csak az önrendelkezési joggal van szoros kapcsolata, ugyanis a 75/1995. (XII.21.) AB határozat kimondta: „Az emberi méltósághoz való jog tehát magában foglalja az önrendelkezés szabadságához való alkotmányos alapjogot csakúgy, mint a személy testi integritásához fűződő alapjogot is, így ezek korlátozása kizárólag az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés keretei között történhet meg.”

Fontos kiemelni, hogy az Alaptörvény értelmezésében továbbra is az emberi méltósághoz való jogként jelenik meg a testi integritáshoz való jog, amely azonban összefüggésben van az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésével, miszerint: „Minden embernek joga van a testi és lelki egészséghez.”

A testi integritáshoz való jog jelentéstartalmát korábban a 22/2003. (IV. 28.) AB határozat fogalmazta meg, mely szerint „a betegek emberi méltóságának egyik fontos aspektusa (...) az, hogy az ember semmilyen körülmények között nem válhat eszközzé vagy tárggyá: az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá.” A testi integritáshoz való jog a betegekre vonatkoztatva azt is jelenti, hogy főszabályként a beteg egyetértése, hozzájárulása nélkül testéhez más nem nyúlhat.⁷

A Ptk. 2:13. § szerint cselekvőképtelen az a kiskorú, aki a tizennegyedik életévét nem töltötte be. A Ptk. 2:14. § (1) bekezdése hozzáteszi ehhez, hogy a cselekvőképtelen kiskorú jognyilatkozata semmis; nevében a törvényes képviselője jár el. Indítványozó gyermek a Ptk. szerint a kérelem, valamint az ítélet időpontjában cselekvőképtelen állapotban volt és van jelenleg is. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a cselekvőképtelen kiskorút is megilletik az Alaptörvényben foglalt alapvető jogok, azonban ezeknek az érvényesítése a törvényes képviselője jogkörébe tartozik. A kiskorú személy nem rendelkezik belátási képességgel ahhoz, hogy a védőoltások kockázatait felmérje, így analógiát alkalmazva a törvényes képviselője jogosult az ezzel kapcsolatos álláspont megfogalmazására, aki ehhez segítségül hívja a szakértelemmel rendelkező személyeket.

A védőoltások közegészségügyi, járványügyi célból elvégzett invazív egészségügyi beavatkozásnak tekinthetők. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a kötelező védőoltásokat intézményesítő és annak feltételeit meghatározó jogi szabályozás a testi integritáshoz való jog korlátozását jelenti. A testi integritáshoz való jog ugyanis attól függetlenül illeti meg a személyeket, hogy döntésképesnek minősülnek-e, és gyakorolni tudják-e az önrendelkezési jogot.

5.3. Indokolási kötelezettség, mint a tisztességes eljáráshoz való jog része

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint:

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

A jogállam fogalma elképzelhetetlen a jog által felállított, független és pártatlan bírósághoz fordulás joga nélkül, amely megfelel a tisztességes eljáráshoz való jog által támasztott követelményeknek.

Az indokolási kötelezettség nem csupán egy formális követelmény, hanem sokkal inkább annak a biztosítéka, hogy a hatóság vagy bíróság az adott ügyben körültekintően döntsön. Az indokolásnak éppen ezért tartalmaznia kell a döntés lényeges ténybeli és jogi alapjait, továbbá a döntés meghozatala során figyelembe vett egyéb tényezőket. Azon kérdés eldöntése, hogy milyen részletesnek kell lennie az indokolásnak, és hogyan kell azt közölni, az adott szerv kompetenciája. A bíróság az indokolás terjedelmét mindig az adott döntésnek megfelelően határozza meg, tekintettel az indokolási kötelezettség céljára, amely tulajdonképpen a döntés kiértékelése az érintett személy számára.

Megjegyzendő továbbá, hogy a hatóság indokolási kötelezettsége szorosan összefügg a bírósági felülvizsgálat lehetőségével. A hatékony bírósági felülvizsgálathoz ugyanis elengedhetetlen, hogy a bíróság tudatában legyen azoknak az indokoknak, melyekre alapítva a hatóság a döntését meghozta.

Az indokolási kötelezettség megfelelő teljesítésének azonban nem csupán instrumentális értéke van (a jogorvoslati jog gyakorlásának megkönnyítése), hanem önmagában véve is értéket hordoz: az emberi méltósághoz való jogból levezethető, hogy azok számára is érthetőnek kell lennie az ítéletnek, akiknek eljárásjogi okokból már nincs lehetőségük jogorvoslat benyújtására. Egy demokratikus politikai közösség minden tagjának joga van tudni, hogy a közhatalmat gyakorló szervek milyen indokok alapján hoztak öt érintő döntést (az igazolás kultúrája).

⁷ 75/1995. (XII. 21.) AB határozat

Az indokolási kötelezettség az Emberi Jogok Európai Egyezményében meghatározott tisztességes eljárásról való jognak is a része. Az Alkotmánybíróság korábban már megvizsgálta az Egyezmény és az Alaptörvény rendelkezései viszonyát.⁸ Ennek nyomán megállapította, hogy az Egyezmény 6. és 7. Cikke, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)-(2) és (4) bekezdése szabályozási alapjait tekintve összevethetők. Az Egyezmény 6. Cikk 1. bekezdésének első mondata értelmében: „Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.”

Ennek tartalmilag - némi eltéréssel - megfelel az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése. Az Egyezmény 6. Cikk 2. bekezdése szerint: „Minden bűncselekménnyel gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították.” Az ennek megfelelő alapjogi rendelkezést az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése tartalmazza. Az Egyezmény 7. Cikkének 1. bekezdése fogalmazza meg a *nullum crimen sine lege*, illetve a *nulla poena sine lege* elvet a következőképpen: „Senkit sem szabad elítélni olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely elkövetése idején a hazai vagy nemzetközi jog alapján nem volt bűncselekmény. Ugyancsak nem lehet a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni.” Ennek megfelelő alapjogot az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése biztosít.

Ahogy arra az Alkotmánybíróság is korábban utalt⁹, az Emberi Jogok Európai Bírósága az indokolt bírói döntéshez való jogot az Egyezmény 6. Cikkében foglalt tisztességes tárgyalásról való jog részének tekinti. E jog pontos tartalma a Bíróság elmúlt évtizedek során számos döntésében kimunkált, széleskörű gyakorlatából olvasható ki. E körben a Bíróság kiindulópontja az, hogy a bírói döntésekkel szemben valamennyi demokratikus jogállamban elvárható az objektivitás és az átláthatóság, ami egyfelől elejét veszi az önkényes hatósági és bírósági döntéshozatalnak, másrészt erősíti a bírósági döntéshozatalba vetett közbizalmat, és a bírói döntések tekintélyét. (*Taxquet kontra Belgium*, 926/05.; 2010. november 16.; § 90.; legutóbb megerősítve: *Shala kontra Norvégia*, 15620/09.; 2012. július 10.; § 29.) A Bíróság következetes gyakorlata szerint a tisztességes eljárás és a jogállamiság elvéhez tartozik az a követelmény, hogy a bíróságok a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be. (*Suominen kontra Finnország*, 37801/97.; 2003. július 1.; § 34.; legutóbb megerősítve: *Vojtěchová kontra Szlovákia*, 59102/08.; 2012. szeptember 25.; § 35.) A Bíróság olvasatában az adott bírói döntés természete, és az alapul fekvő egyedi ügy körülményei határozzák meg, hogy milyen terjedelmű és mélységű indokolás elégíti ki az indokolási kötelezettség egyezménybeli követelményét. Ebből következően az indokolt bírói döntéshez fűződő jog megsértését kizárólag az alapul fekvő egyedi ügy összes körülményeinek vizsgálatát követően lehet megítélni. (*Tatishvili kontra Oroszország*, 1509/02.; 2007. február 22.; § 58.; *Grădinar kontra Moldova*, 7170/02.; 2008. április 8.; § 107.; legutóbb megerősítve: *Sholokhov kontra Örményország és Moldova*, 40358/05.; 2012. július 31.; § 67.) Éppen ezért elképzelhető, hogy valamely részletkérdésre vonatkozó indokolás teljes elmaradása nem, míg egy lényegesebb kérdésre vonatkozó hiányos indokolás viszont az Egyezmény 6. Cikkében biztosított jog megsértését idézi elő.

A Bíróság az indokolások fogyatékoságának foka tekintetében kijelölte azt a határvonalat, amely elválasztja az Egyezménynek megfelelően indokolt határozatokat az Egyezményt sértő hiányos vagy fogyatékos indokolást tartalmazó határozatoktól. Ennek során a Bíróság elvi éllel szögezte le, hogy az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné. (*Hiro Balani kontra Spanyolország*, 18064/91.; 1994. december 9.; § 27.; *Ruiz Torija kontra Spanyolország*, 18390/91.; 1994. december 9.; § 29.; *García Ruiz kontra Spanyolország*, 30544/96.; 1999. január 21.; § 26.; *Hirvisaari kontra Finnország*, 49684/99.; 2001. december 25.; § 30.; legutóbb megerősítve: *Sholokhov kontra Örményország és Moldova*, 40358/05.; 2012. július 31.; § 67.) A Bíróság ugyanakkor azt is elvi éllel mondta ki, hogy a döntéssel szemben feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alaposítással vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot. A Bíróság álláspontja szerint nem felel meg az Egyezmény 6. Cikkében foglalt elvárásnak, ha a felülbírálati bírói fórum az alsóbb fokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit további vizsgálat és a vizsgálat indokainak előadása nélkül hagyja helyben. (*Helle v. Finnország*, 20772/92.; 1997. december 19.; § 60.; *Karakasis v. Görögország*, 38194/97.; 2000. október 17.; § 27.; *Boldea v. Románia*, 19997/02.; 2007. február 15.; § 30.; *Tacquet v. Belgium*, 926/05.; 2010. november 16.; § 91.; legutóbb megerősítve: *Vojtěchová v. Szlovákia*, 59102/08.; 2012. szeptember 25., § 35.) A Bíróság az indokolási kötelezettség teljesítésének vizsgálatakor figyelemmel van arra is, hogy az indokolás hiánya vagy fogyatékosága valamely fél írásban megfogalmazott, világosan és pontosan körülírt kérdésére érinti-e. (*Hiro Balani kontra Spanyolország*, 18064/91.; 1994. december 9.; § 28.; *Ruiz Torija kontra Spanyolország*, 18390/91.; 1994. december 9.; § 30., legutóbb megerősítve: *Ilyadi kontra Oroszország*, 6642/05.; 2011. május 5.; § 44.)

⁸ 30/2014. (IX. 30.) AB határozat

⁹ Ld. 7/2013. (III. 1.) AB határozat

Az Egyezmény jogvédelmi rendszerében a bírói döntéseknek a tisztességes eljárás által megkövetelt indokolása iránti igény egyfelől szoros összefüggésben áll a jogorvoslathoz fűződő joggal, ugyanis e jog hatékony gyakorlására kizárólag a bíróság döntését alátámasztó indokok ismeretében nyílik valódi lehetőség. (Erről lásd: *Baucher kontra Franciaország*, 53640/00.; 2007. július 24., §§ 47-51.) Másfelől szoros összefüggés mutatkozik az indokolási kötelezettség teljesítése, és a tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadó azon alkotmányos igény között, hogy az eljárásban szereplő fél meghallgatást nyerhessen, azaz kérelmét a bíróság megvizsgálja. (Erről lásd: *Shala v. Norvégia*, 15620/09.; 2012. július 10., § 29.) Ennek oka az, hogy kizárólag a kellő alapossággal indokolt bírói határozatból tűnhet ki, hogy az ügyet eldöntő bíróság ténylegesen figyelembe vette-e a felek által előterjesztett bizonyítékokat és érveket.

Az indokolási kötelezettség az Európai Unió jogában is meghatározó alapelvnek számít, azon kevés követelmény közé tartozik, amely kifejezett alapszerződéses rendelkezésen alapul.¹⁰ Ennek értelmében kötelező meghatározni azokat az indokokat, melyeken a közösségi aktus nyugszik, egyben közzé is kell tenni őket. A kötelezettség terjedelme az adott egyedi ügy körülményeitől függ. Annak elbírálásához, hogy a hatóság eleget tett-e ezen kritériumnak, a Bíróságnak olyan tényezőket kell vizsgálnia, mint az intézkedés tartalma, az indokok természete, vagy a felek érdeke. Az indokolásnak nem kell kiterjednie valamennyi tényre és jogszabályra, a hatóság feladata ugyanis eldönteni, hogy melyek a lényegesek. A bíróság által kihirdetett ítéletet indokolni kell. Az ítélet indokolása írásban történik, a bíróság köteles az ügyfél által felvetett valamennyi érvre kitérni, amelyek a meghozott döntést igazolják.

Ezen kötelezettség terjedelme az adott döntés természetétől függően változhat. Az adott indokolásnak meghatározottnak, az ügy releváns tényeihez igazodónak kell lennie, nem korlátozódhat csupán a jogszabályok meghatározott szakaszaira.

Ugyanakkor, ahogyan arra az Európai Bíróság a *Ruiz Torija- ítéletben*¹¹ rámutatott, nem szükséges részletesen kitérni valamennyi érvre. Az indokolásban alkalmazott jogi terminológia különösen fontos a felek számára, hogy megértsék őket. Külön figyelmet kell fordítani a más szakterületekről származó kifejezések használatára, amelyek alkalmanként jogi kontextusban már nem megfelelőek, jelentéstartalmuk megváltozhat.

Magyarországon az indokolási kötelezettség a bíróságok számára rendkívül szükséges kerület meghatározására.

A régi Pp. szerint: 221. § (1) *Az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tény nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a feljánlott bizonyítást mellőzte.*

Az új Pp. szerint: 346. § (5) *A jogi indokolás tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a feljánlott bizonyítást mellőzte. A jogi indokolás tartalmazza azokat az okokat is, amelyek miatt a bíróság jogkérdésben eltért a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától, vagy az arra irányuló indítványt elutasította.*

Ezen kívül pedig legfeljebb a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvényre támaszkodhatunk, ami kimondja: „*A bíróság a határozatát - ha törvény másképpen nem rendelkezik - indokolni köteles.*”¹²

Magyarország Alkotmánybírósága az indokolási kötelezettséget az igazságszolgáltatással összefüggésben, a bírói függetlenség immanens elemeként határozta meg. A bírói függetlenség biztosításának alkotmányos kötelezettsége tehát a bíró ítélkező tevékenységére vonatkozik: a bíró arra nem utasítható, hogy a jogvitát miként döntse el, abban nem befolyásolható, hogy a jogszabályok előírta keretek között milyen terjedelemben és milyen körben vegyen fel bizonyítást, s a bizonyítékokat hogyan értékelje. Ugyanakkor a bírói tevékenység alapvető kritériuma, hogy a döntés - a jogszabályok által meghatározott eltérő mélységű és jellegű - indokolási kötelezettséggel jár együtt.¹³

¹⁰ Ld. ECC 190 és 191. szakaszai.

¹¹ Ld. *Ruiz Torija v. Spain* judgement of 9 December 1994.

¹² 2011. évi CLXI. törvény 13. § (1) bekezdés

¹³ Vö. 54/2001. (XI. 29.) AB határozat

Az eljárás tisztességének alkotmányos követelményrendszerét a 2011. december 31-éig hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdése úgy fogalmazta meg, hogy „a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.” A tisztességes eljárás alkotmányos előírásának lényeges tartalmát tekintve 2012. január elsején hatályba lépett Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a korábban hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdésével azonosan rendelkezik, amikor kimondja, hogy „mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”¹⁴

Az alkotmánybírói gyakorlat folyamánként az indokolási kötelezettség bekerült az Alaptörvény rendelkezései közé is: „A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”¹⁵ Ezen jog nevesítése mindenképpen előrelépést jelent korábbi Alkotmányunkhoz képest, azonban az alkotmányozási folyamat deficitjeként értékelhető, hogy ez csupán a közigazgatási hatóság számára jelent *expressis verbis* kötelezettséget, a bírósági indokolás vonatkozásában a régi megoldás maradt meg, tehát az indokolási kötelezettség nem kerül külön nevesítésre a tisztességes eljáráshoz való jogon belül.

Az Alaptörvény hatályba lépése ezen alapjog tekintetében nem hozott lényegi változást. Az Alkotmánybíróság a – későbbi hasonló tárgyú döntéseinél¹⁶ precedensként értékelt – 7/2013. (III. 1.) AB határozatában megállapította ugyanis, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt szabály értelmezésekor - az Alkotmánnyal fennálló tartalmi és kontextuális egyezés okán - irányadónak tekinti a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi alkotmánybírói gyakorlatot.

Ezen döntésében rámutatott arra, hogy „[...] az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.”

Hangsúlyozandó, hogy az Alkotmánybíróság a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon.¹⁷

Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.¹⁸

Az Alkotmánybíróság 3173/2015. (IX. 23.) AB határozatában megállapítja, hogy a kirívó jogértelmezési hibára, egyfajta *contra legem* értelmezésre alapozott bírósági ítéletek a tisztességes eljárás követelményének sérelmét eredményezhetik.¹⁹

¹⁴ Ld. 7/2013. (III. 1.) AB határozat

¹⁵ Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének második mondata.

¹⁶ Ld. többek között: 3007/2016. (I. 25.) AB határozat; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat; 3065/2016. (IV. 11.) AB határozat; 3075/2016. (IV. 18.) AB határozat; 3084/2016. (IV. 18.) AB végzés

¹⁷ 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés

¹⁸ 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés

¹⁹ 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat

Az indokolási kötelezettség alkotmányos minimuma két alapvető követelményt támaszt a bíróságokkal szemben a felek által előterjesztett, az ügy lényeges kérdéseit érintő észrevételeket, bizonyítékokat érintően. A bíróságnak egyfelől figyelembe kell vennie, azaz mérlegelnie kell ezeket az észrevételeket. Másfelől, a mérlegelés eredményének indokairól számot kell adnia a döntésében. Az előbbi követelmények tényleges érvényesüléséről pedig csak akkor beszélhetünk, ha azok az írásba foglalt bírói indokolásból egyértelműen kitűnnek.

Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme a fentiek alapján tehát alkotmányjogi panasz alapján bírósági döntés megsemmisítéséhez vezethet.

A tárgykörben legutóbb hozott, a panasznak helyt adó döntésében – 3007/2016. (I. 25.) AB határozat – pontosan ezen gondolatmenet alapján nyilvánított alkotmányellenesnek a testület egy bírósági döntést.

5.4. A bírói döntés által okozott alapjogsérelem

A kötelező védőoltások olyan beavatkozást jelentenek, amelyek végleges és visszafordíthatatlan változást okoznak az emberi szervezetben, és egészségkárosodás valós veszélyének teszik ki az egyéneket. Indítványozó álláspontja szerint az ítélet Alaptörvény-ellenes, mivel az állam mintegy gyámként dönt állampolgára személy felől, egészségének kockára tételéről egy általa elérendő cél érdekében, anélkül, hogy lehetőséget adna a felelős mérlegelésre és döntésre. Indítványozó álláspontja szerint nem a kialakult jogszabályi környezet az Alaptörvény-ellenes, hanem a konkrét ítélet, amely figyelmen kívül hagyja az orvosi szakvélemények több állítását, és ezeknek feloldására nem teremt lehetőséget a kérelmezők számára, valamint a szakvéleményeket adó orvosok számára sem. Egy, a gyermeket egyáltalán nem ismerő, az ő állapotát figyelmen kívül hagyó, pusztán orvosi álláspont szerint hozza meg ítéletét a bíróság, noha olyan visszafordíthatatlan helyzetről van szó, amelynek bővebb feltárása a gyermek érdeke lenne, így azonban a testi integritásához fűződő joga jelentős mértékben – figyelmen kívül hagyva a szükségességet és arányosságot – korlátozódik.

Az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában azt is megállapította, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása.

Ugyanakkor az indítványozó álláspontja szerint minimális követelmény, hogy az eljáró bíróság ítéletének indokolásában legalább rámutasson arra, hogy a beszerzett bizonyítékok közül mit és miért fogadott el vagy nem fogadott el, illetve miért utasított el egyes bizonyítási indítványokat. A bíróság figyelmen kívül hagyta a későbbi kezelőorvosi perbe lépést, valamint a szakvéleményt is. Szintén nem vette figyelembe az osztrák orvosi véleményt, a kezelőorvosnak pedig nem adott lehetőséget, hogy formai szempontoknak megfelelően fogalmazza meg a szakvéleményét.

Alapvető fontosságú továbbá, hogy az egyes tényállásalelemek logikai kapcsolatban álljanak az egyes bizonyítékokkal, azaz az indokolásból követhető legyen, hogy mi alapján jutott el a bíróság egy adott következtetésre a tényállás tekintetében, mire alapított egy adott tényt. Megállapítható, hogy az eljárások során ismertetett bizonyítékok alapul szolgálnak Indítványozó álláspontjára, miszerint a gyermeket mentesíteni kellett volna az oltások alól. A jogsérelem vitathatatlan, hiszen a bíróságok az alapvető logikai összefüggésekre nem derítettek fényt az eljárásokban.

A jelen esetben a támadott ítélet indokolása nem felel meg ezen kívánalomnak.

Az alperes, a Törvényszék és a Kúria a fenti jogszabályi hivatkozások ellenére nem vette figyelembe [REDACTED] és az osztrák oltási következmények specialistájának orvosi szakvéleményét, amely jogszabályi hivatkozások figyelembevételének mellőzését se indokolta, csak azzal, hogy [REDACTED] Magyarországon nincs működési engedélye, azt pedig figyelmen kívül hagyta, hogy a jogszabályi rendelkezés alapján nem is kell neki, a Törvényszék a fentiek alapján nem tett eleget indokolási kötelezettségének, amellyel megsértette a kereseti kérelemhez kötöttség elvét is.

Csak az első kezelőorvosi szakvéleményre igaz a hatóság és a Törvényszék azon felvetése, hogy a kezelőorvos véleménye [REDACTED] szakvéleményén alapszik. A kezelőorvost azonban több további lépésben is megkeresték az első mentesítési kezelőorvosi szakvélemény után.

A Törvényszék semmit nem tett annak érdekében, hogy a kezelőorvos és a szakfelügyelő véleményei közötti ellentéteket feloldja, a kezelőorvosi véleményt alapjogsértő módon kizárta a bizonyítékok közül, s azt érdemben nem is indokolta.

Azon körülmény, hogy [REDACTED] véleményét az alperes és a Törvényszék arra tekintettel nem fogadta el, hogy az orvos nem rendelkezik Magyarországon működési engedéllyel, a működési engedéllyel rendelkező kezelőorvos legelső véleményét meg azért nem fogadja el, mert az szakmailag azonos a formai okok miatt el nem fogadott [REDACTED] kiegészített véleményével, sérti a tisztességes eljárás követelményét. Sértette továbbá a tisztességes eljáráshoz való jogot az, hogy a perbe bevont kezelőorvos újonnan előterjesztett szakvéleményét a bíróság nem vette figyelembe, és arra az ítéletében sem hivatkozik. Az így előterjesztett szakvélemény azonban egyező álláspontra helyezkedett a független szakorvossal, amely alapján helyt kellett volna adni a mentesítés iránti kérelemnek.

Az Eütv. 58. §. (3a.) bekezdése és az Alaptörvényben megfogalmazott egészséghez való jog alapján az oltáshoz való mentesítéshez nem kell, hogy az oltásra kötelezett tényleges konkrét betegségben szenvedjen, azt kell igazolni, hogy egy oltás a beteg egészségét várhatóan károsan befolyásolná, azaz egy egészséges gyermek várhatóan megbetegszik az oltástól. Ennek valószínűsítésére bőven elegendő a családban előforduló oltás utáni megbetegedések, azaz arra való hajlam, hogy egy oltás után az oltásra kötelezett ténylegesen beteggé válhat. Az orvosi szakvélemények a családi anamnézis, a BCG utáni oltási esemény miatt egyértelműen kockázatosnak ítélik a további védőoltások beadását, melyek a gyermek egészségét várhatóan károsan befolyásolná.

Továbbá megjegyeznénk, hogy habár az oltásra kötelezettnek jelen pillanatban nincs konkrét betegsége, ami az oltást ellenjavallná, azonban a kezelőorvos véleményében részletesen kifejtette, hogy a gyermek BCG oltásra adott intenzív reakcióra, valamint a szülőknél előforduló oltás utáni megbetegedésekre tekintettel is, a gyermek súlyos egészségromlása alakulhat ki, amely során a szülőknél is előjövő autoimmun megbetegedések (crohn) alakulhatnak ki. A fentiek alapján a kezelőorvosi vélemény ezáltal egyértelműen tartalmaz olyan betegségeket, amelyek kialakulásának a kockázata miatt a gyermek oltása ellenjavallt, továbbá a mentesítést indokoltsága a jogszabályban előírt összes feltételnek megfelelő.

Az alperes és a Törvényszék szerint is „csak az a beteg a beteg, akinek a betegségét orvos leigazolta”, pedig az orvos is gyakorlatilag nagyon sokszor csak a beteg elmondása alapján tudja leigazolni, hogy beteg volt (sok fájdalom nem látható, azt csak a beteg elmondásából tudja).

Az eljárásban jelen lévő orvosok a családban előforduló oltási szövődményekre, krónikus betegségekre, valamint a kiskorú gyermek BCG-re adott reakciójára tekintettel látták indokoltnak a védőoltás alóli mentesítést.

6. Az alapjogsérelem bírói döntést érdemben befolyásoló jellege, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés volta

Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az abban megjelölt alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolja, vagy a panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Abtv. szerint e két feltétel alternatív, álláspontom szerint jelen ügyben mindkettő megvalósul.

„Az egészségügyben a védőoltás a fertőző betegségek megjelenése és a járványok elleni védekezés egyik módja. A védőoltás során elpusztított vagy legyengített kórokozók, illetve a kórokozóknak az ellenanyag-képződést kiváltó alkotóelemeiből készült oltóanyagot juttatnak az ember szervezetébe. A védőoltás közvetlen célja, hogy a szervezet ellenanyag-termeléssel reagáljon, és védetté váljon a kórokozókkal szemben. Következésképpen a kötelező védőoltások közegészségügyi, járványügyi célból elvégzett invazív egészségügyi beavatkozásnak tekinthetők.”²⁰

6.1. Az alapjogsérelem bírói döntést érdemben befolyásoló jellege

A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme a fent bemutatottak szerint a jelen ügyben eljáró bíróságok nem megfelelő ítéleti indokolásai miatt megvalósult.

Jelen esetben tehát az ítéleti indokolásból a jogértelmezés általános szabályainak megtartása mellett nem következik az indítványozót marasztaló bírói döntés, így az – a fent idézett alkotmánybírói elvi megállapításokra is tekintettel – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett indokolási kötelezettséget, amely az ítélet alaptörvény-ellenességét eredményezi.

Megvalósult továbbá az emberi méltóság részét képező egészségügyi önrendelkezési jog, valamint a testi integrációhoz való jog sérelme. Ezen kívül a bíróság nem vette figyelembe a gyermekek testi, lelki és szellemi fejlődéséhez és egészségéhez fűződő jog egyes aspektusait sem.

²⁰ 39/2007. (VI. 20.) AB határozat

6.2. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések

Az indokolási kötelezettség, mint eljárási jog alkotmányos védelme kereteinek meghatározásában a T. Alkotmánybíróságnak bizonyos mérlegelési jogköre van.

Különösen indokolt lehet az, hogy a T. Alkotmánybíróság a fenti alkotmányos jogvédelmi határvonalát meghúzza az indokolási kötelezettségnek, mivel az Alaptörvény hatályba lépése óta csupán egy alkalommal – a fentebb már hivatkozott 7/2013. (III. 1.) AB határozatban – foglalkozott ezzel a testület.

A 2012. január 1. napját megelőzően született alkotmánybíróági határozatok hatályon kívül helyezése, illetve a 13/2013. AB határozatban foglaltak szintén az érdemi elbírálás mellett szólnak: „A korábbi alkotmánybíróági döntésben megjelenő jogelvek figyelmen kívül hagyása ugyanakkor az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén is lehetőségessé vált, a szabályozás változása a felvetett alkotmányjogi probléma újraértékelését hordozhatja.”²¹

Az emberi méltósághoz való jog az egyik legjelentősebb alapjog, melyet több nemzetközi egyezmény tartalmaz. Ennek részét képezi az egészségügyi önrendelkezési jog, valamint a testi integrációhoz való jog is, amelyet az oltásokkal kapcsolatban előtérbe kerülnek. Az egyes kötelező oltások beadásánál ezekre minden esetben figyelemmel kell lenni, az adott ügyben a bíróságok ezt azonban figyelmen kívül hagyták.

6.3. Ítélet végrehajtásának felfüggesztése

Tekintettel arra, hogy a T. Alkotmánybíróság döntése érdemben befolyásolhatja a Kúria döntését, álláspontom szerint indokolt a végrehajtási eljárás felfüggesztése, mivel ennek elmaradása esetén olyan sérelmei keletkeznek Indítványozónak, amelyeket nem, vagy csak hosszadalmas folyamat eredményeként lehetne utólagosan orvosolni.

Kel 2021. március 11.

Tisztelettel:

Mellékletek:

²¹ 13/2013. (VI. 17.) AB határozat Indokolás III/2. pont, 31. bekezdés.